

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ім. Ю.М. ПОТЕБНІ
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ,
ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ФІНАНСІВ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інженерного навчально-наукового
інституту ім. Ю.М. Потєбні ЗНУ

Наталія МЕТЕЛЕНКО

(підпис)

(ім'я, прізвище)

Інтелектуальний бізнес

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки магістра
(назва освітнього ступеня)

очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
(шифр, назва спеціальності)

спеціалізації / предметної спеціальності _____
(шифр і назва)

освітньо-професійна програма Економіка підприємства та
(назва)

управління бізнесом

Укладач: Коваленко О.В., доктор економічних наук, професор кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів
(ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри інформаційної
економіки, підприємництва та фінансів

Протокол № 1 від " 29 " серпня 2023 р.
Завідувач кафедри

(підпис)

О.О. Шапуров
(ініціали, прізвище)

Погоджено:
Гарант ОП

(підпис)

В.В. Голомб
(ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
Інженерного навчально-наукового інституту
ім. Ю.М. Потєбні

Протокол № 1 від " 30 " серпня 2023 р.
Голова науково-методичної ради

(підпис)

Т.А. Шарапова
(ініціали, прізвище)

Погоджено:
Відповідальний за секцію «Економічні науки»

(підпис)

О.О. Шапуров
(ініціали, прізвище)

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 07 Управління та адміністрування	Кількість кредитів – 3	Обов'язкова	
		Цикл професійної підготовки освітньої програми	
Спеціальність 076 Підприємництво та торгівля	Загальна кількість годин – 90	Семестр:	
		1-й	1-й
Освітня програма Економіка підприємства та управління бізнесом	Змістових модулів – 4	Лекції	
		14 год.	4
		Практичні	
		14 год.	4
Рівень вищої освіти: Магістерський	Кількість поточних контрольних заходів – 8	Самостійна робота	
		62 год.	82 год.
		Вид підсумкового семестрового контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Інтелектуальний бізнес» є формування у студентів комплексу теоретичних знань і практичних навичок формування та управління інтелектуальним бізнесом, економічного обґрунтування напрямків його розвитку та забезпечення успішного функціонування бізнесу.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Інтелектуальний бізнес» є вивчення основних теоретико-методичних засад інтелектуального бізнесу як специфічного формату бізнесової діяльності; розкриття сутності та специфіки інтелектуальних продуктів; вивчення прийнятних бізнес-моделей та моделювання інтелектуального бізнесу; визначення ризиків; розробка моделей просування та комерціалізація інтелектуальних продуктів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності: СК 2. Здатність проводити оцінювання продукції, товарів і послуг в підприємницькій, торговельній та /або біржовій діяльності. СК 4. Здатність до вирішення проблемних питань і прийняття управлінських рішень у професійній діяльності. СК 5. Здатність до ініціювання та реалізації інноваційних проектів в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.</p>	<p>Методи: Наочні методи: ілюстрування (схеми, плакати, таблиці); демонстрування (показ презентацій). Словесні методи (глухачення понять, розповідь, пояснення, бесіда, самостійна робота з підручником). Практичні методи (контрольні, складання схем, таблиць). Проблемно-пошукові методи (репродуктивні). Метод формування пізнавального інтересу (навчальна дискусія).</p>
<p>Програмні результати навчання: ПР 8. Оцінювати продукцію, товари, послуги, а також процеси, що відбуваються в підприємницьких, торговельних та/або біржових структурах, і робити відповідні висновки для прийняття управлінських рішень. ПР 10. Вміти вирішувати проблемні питання, що виникають в діяльності підприємницьких, торговельних та/або біржових структур за умов невизначеності та ризиків. ПР 11. Впроваджувати інноваційні проекти з метою створення умов для ефективного функціонування та розвитку підприємницьких, торговельних та/або біржових структур.</p>	<p>Методи контролю і самоконтролю (усний, письмовий). Самостійно-пошукові методи (есе). Контрольні заходи: – теоретичне тестування за змістовим модулем; – підсумкове тестування.</p>

Міждисциплінарні зв'язки. Курс «Інтелектуальний бізнес» має міждисциплінарні зв'язки з такими дисциплінами: «Економічна діагностика в підприємництві», «Стратегічне управління бізнесом», «Управління потенціалом підприємницьких структур», «Економіко-правові новації в управлінні бізнесом».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретично-методичні аспекти організації інтелектуального бізнесу в Україні.

Теоретичні засади інтелектуального бізнесу. Зміст, завдання та структура навчального курсу «Інтелектуальний бізнес», його теоретичні та методологічні

основи, зв'язок із спеціальними дисциплінами, що формують систему знань економіста. Зміст, завдання та структура навчального курсу «Інтелектуальний бізнес», його теоретичні та методологічні основи, зв'язок із спеціальними дисциплінами, що формують систему знань економіста. Обґрунтування сутності інтелектуального бізнесу. Поняття інтелектуального бізнесу. Виникнення та еволюція інтелектуального бізнесу. Значення інтелектуального бізнесу у соціальному та економічному аспектах. Інтелектуальний бізнес з позиції інституціонального підходу. Концептуальні позиції осмислення інтелектуалізації діяльності підприємства.

Інтелектуальний продукт: сутність та особливості створення. Використання інтелектуальних продуктів в інтелектуальному бізнесі. Поняття та класифікація об'єктів інтелектуального бізнесу. Поняття творчості. Класифікація творчості за кінцевим результатом та за цілеспрямованістю. Характеристика об'єктів винаходу. Поняття знаків для товарів і послуг та їх види: словесні, зображувальні, кольорові, об'ємні, комбіновані. Поняття і ознаки промислового зразка.

Змістовий модуль 2. Нормативно-правові засади інтелектуального бізнесу в Україні.

Законодавчі основи інтелектуального бізнесу в Україні Регулювання правовідносин в сфері інтелектуальної власності. Закон України “Про охорону прав на винаходи та корисні моделі”, Закон України “Про охорону прав на промислові зразки”, Закон України “Про охорону прав на сорти рослин”, Закон України “Про охорону прав на знаки для товарів і послуг”, Закон України “Про охорону прав на зазначення походження товарів”, Закон України “Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем” тощо.

Мотивація виробників інтелектуальних продуктів. Мотиваційний механізм інтелектуальної творчої праці. Система мотивації інтелектуальної діяльності на підприємстві. Управління раціоналізаторством і винахідництвом. Колективне управління майновими правами авторів. Поняття оцінки інтелектуального бізнесу. Класифікація об'єктів інтелектуального бізнесу як об'єктів оцінки. Основні цілі оцінки інтелектуальної власності. Етапи оцінки інтелектуальної власності. Бази оцінки. Вибір баз оцінки.

Змістовий модуль 3. Комерціалізація інтелектуального бізнесу.

Економічна безпека інтелектуального бізнесу. Основні поняття економічної безпеки бізнесу. Система економічної безпеки інтелектуального бізнесу. Поняття захисту прав власників прав об'єктів інтелектуальної власності. Поняття виключних прав. Основні форми і способи захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності. Сутність юрисдиктної форми захисту прав. Сутність неюрисдиктної форми захисту прав. Способи захисту прав і законних інтересів авторів і власників прав на об'єкти інтелектуальної власності: цивільно-правові

та кримінально-правові. Засоби судового захисту при порушенні прав інтелектуальної власності згідно чинного законодавства України.

Ризики інтелектуального бізнесу. Поняття та класифікація ризиків в бізнесі. Особливості ризиків в інтелектуальному бізнесі. Ризик у діяльності суб'єкта господарювання. Сутнісна характеристика ризику. Ризик як економічна категорія. Ризик інтелектуального бізнесу. Ризик і невизначеність. Основні риси та причини виникнення підприємницького ризику. Чинники впливу на ступінь ризику. Функції ризику в підприємницькій діяльності. Класифікація підприємницьких ризиків.

Змістовий модуль 4. Економічна складова ведення інтелектуального бізнесу.

Ведення інтелектуального бізнесу. Організація власної справи в сфері інтелектуального бізнесу. Організація процесу інтелектуального виробництва. Управління раціоналізаторством і винахідництвом. Колективне управління майновими правами авторів. Порушення авторського права і суміжних прав. Порядок і способи захисту авторського і суміжного прав. Відшкодування збитків за порушення авторських і суміжних прав. Ліцензія як правова форма реалізації виключного права на об'єкти інтелектуальної власності. Поняття ліцензії, види ліцензій. Поняття природи ліцензійного договору. Ознаки класифікації ліцензій. Характеристика ліцензій від обсягу прав, які передаються: невиключні, виключні, повні. Поняття субліцензійного договору. Класифікація ліцензій за способом охорони їх предметів: патентні, безпатентні, комплексні (гібридні).

Віртуалізація інтелектуального бізнесу. Віртуалізація як напрямок розвитку підприємництва. Віртуалізація інтелектуального бізнесу як нова схема організації управління Віртуальна економіка - економічні відносини і діяльність людей. Інтелектуальний бізнес та інтернет. Використання Інтернету та порушення авторських прав і прав на засоби індивідуалізації осіб - знаки для товарів і послуг, а також фірмові найменування.

4. Структура навчальної дисципліни

№ змістового модуля	Усього годин	Аудиторні (контактні) види занять, год.						Самостійна робота, год.		Система накопичення балів (максимальний бал)		
		Усього		Лекційні		Практичні				ТЗ*	ПЗ*	Усього
		о/д	з/дист	о/д	з/дист	о/д	з/дист	о/д	з/дист			
1	15	8	2	4	1	4	1	7	13	5	10	15
2	15	8	2	4	1	4	1	7	13	5	10	15
3	15	8	2	4	1	4	1	7	13	5	10	15
4	15	4	2	2	1	2	1	11	13	5	10	15
Усього:	60	28	8	14	4	14	4	32	52	20	40	60
**ПСК - екзамен	30							30	30	20	20	40
Загалом:	90	28	8	14	4	14	4	62	82	40	60	100

5. Теми лекційних занять

№ Змісто- вого модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист
1	2	3	4
1	Теоретико-методичні аспекти організації інтелектуального бізнесу в Україні	4	1
2	Нормативно-правові засади інтелектуального бізнесу в Україні	4	1
3	Комерціалізація інтелектуального бізнесу	4	1
4	Економічна складова ведення інтелектуального бізнесу	2	1
Разом		14	4

6. Теми практичних занять

№ Змісто- вого модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист
1	2	3	4
1	Теоретично-методичні аспекти організації інтелектуального бізнесу в Україні	4	1
2	Нормативно-правові засади інтелектуального бізнесу в Україні	4	1
3	Комерціалізація інтелектуального бізнесу	4	1
4	Економічна складова ведення інтелектуального бізнесу	2	1
Разом		14	4

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Види поточних контрольних заходів	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Виконання теоретичних завдань 1	Теоретичні та ситуаційні завдання до теми 1	Завдання оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням відповідей	5
	Розв'язання практичних задач, ситуацій 1		Розв'язання практичних задач, ситуацій за змістовним модулем оцінюється від 1 до 10 балів з урахуванням правильності виконання та повноти розкриття.	10
Усього за	2			15

ЗМ 1				
2	Виконання теоретичних завдань 2	Теоретичні та ситуаційні завдання до теми 2	Завдання оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням відповідей	5
	Розв'язання задач, аналіз ситуацій 2		Розв'язання практичних задач, ситуацій за змістовним модулем оцінюється від 1 до 10 балів з урахуванням правильності виконання та повноти розкриття.	10
Усього за ЗМ 2	2			15
3	Підготовка теоретичних завдань 3	Теоретичні та ситуаційні завдання до теми 3	Завдання оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням відповідей	5
	Розв'язання задач, аналіз ситуацій 3		Розв'язання практичних задач, ситуацій за змістовним модулем оцінюється від 1 до 10 балів з урахуванням правильності виконання та повноти розкриття.	10
Усього за ЗМ 3	2			15
4	Підготовка теоретичних завдань 4	Теоретичні та ситуаційні завдання до теми 4	Завдання оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням відповідей	5
	Розв'язання задач, аналіз ситуацій 4		Розв'язання практичних задач, ситуацій за змістовним модулем оцінюється від 1 до 10 балів з урахуванням правильності виконання та повноти розкриття.	10
Усього за ЗМ 4	2			15
Усього за змістові модулі	8			60

Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
Екзамен	Тестування	Екзамен передбачає обмежену у часі (1 година 20 хвилин) відповідь на питання. У разі дистанційної форми навчання екзамен проходить у тестовій формі через платформу Moodle.	Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. Кількість питань – 20 по 2 бали	40
Усього за підсумковий семестровий контроль	1			40

8. Рекомендована література

Основна:

1. Бізнес-право та інтелектуальна власність : конспект лекцій / укладач Т. В. Маланчук. – Суми : Сумський державний університет, 2019. – 77 с.
2. Краус К.М., Краус Н.М., Манжура О.В. Електронна комерція та Інтернет-торгівля: навчально-методичний посібник. Київ: Аграр Медіа Груп, 2021. - 454 с.
3. Інтелектуальний бізнес: навч. посіб. для студентів ВНЗ / Тимохова Г.Б. ; Нар. укр. акад. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2018. - 316 с.

Додаткова:

1. Лисак О.І., Андрєєва Л.О., Тебенко В.М. Електронна комерція: курс лекцій. Мелітополь: Люкс, 2020. - 225 с.
2. Літвінов О. С. Інтелектуальний капітал підприємства: сутність, оцінка, розвиток : монографія / Олександр Літвінов. — Одеса : Астропринт, 2019. — 392 с.
3. Назаренко І. Л. Інтелектуальний бізнес: Конспект лекцій. – Харків: УкрДУЗТ, 2023. – Ч. 3. – 63 с.

Інформаційні ресурси:

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. Дата оновлення: 30. 09. 2016 : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 26.08.2023).
2. Господарський кодекс України від 16 січ. 2003 р. № 436-IV : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 26.12.2022).
3. Цивільний кодекс України від 16 січ. 2003 р. № 435-IV : веб-сайт.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 26.12.2022).

4. Податковий кодекс України від 2011 р. від 02 груд. 2010 р. № 2755-VI : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 26.12.2022).

5. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 02.07.2001 р. № 2658-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 47. Ст. 251 : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14> (дата звернення: 26.08.2023).

6. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 р. № 2210-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 12. Ст. 64 : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14> (дата звернення: 26.08.2023).

7. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.93/ Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>

8. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015/ Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19>

9. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.96/ Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80#Text>

10. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 23.12.93 № 3769-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>

11. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 23.12.93/ Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12#Text>

12. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 21.04.93/ Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3116-12#Text>